intellektuelle innholdet. Motivasjonen, for noen, ligger kanskje like mye i det å få utløst forskningens finansielle potensialer. Money rules.

Forfatteren Thomas A. Lang har nylig vist mye av sin faglige kompetanse (å publisere vitenskapelige artikler er både et fag og en kunst) og sine pedagogiske talenter gjennom utgivelsen av *How to Report Statistics in Medicine* (1). I den foreliggende boken ønsker forfatteren å bidra til at klinikere og basalforskere får en introduksjon i å kommunisere forskningsresultater på ulike måter. Et av hovedbudskapene er at kommunikasjon er mer enn presentasjon.

I tre hovedkapitler blir utarbeidelse av en vitenskapelig artikkel, ulike aspekter ved publisering (inklusive det å skrive søknad om forskningsstøtte) og forberedelse av andre presentasjoner (slides og postere) tatt opp. Gjennom en rekke gode eksempler, belyst ved figurer og tabeller, forklarer forfatteren sine synspunkter og gir mange praktiske og nyttige råd. Gjennom sin mangeårige karriere som «senior scientific writer» og underviser ved flere store, amerikanske forskningsinstitusjoner, har han lært mye, og lært fra seg svært mye. Denne erfaringen deler han raust med leserne. Finnes det forresten stillinger som «senior medical writer» ved noen universitetsklinikker eller medisinske fakultet i Norge?

Boken kan leses fra perm til perm, men man kan selvsagt gå mer målrettet til verks og starte med det som er mest aktuelt der og da. Språket er lettest, layouten er tiltalende, stoffet formidles overbevisende, og de praktiske rådene vil hjelpe de fleste til å komme videre i prosjekt og prosess. Det er henvisninger til en rekke andre kunnskapskilder, ikke minst nyttige hjemmesider på verdensveven. Godt verktøy er halve jobben, og denne boken oppfatter jeg som både praktisk nyttig og teoretisk velfundert. Ingenting galt sagt om tilsvarende hjelpemidler på norsk, men internasjonal forskningsformidling, både skriftlig og muntlig, skjer oftest via det engelske språk, og da vil denne engelskspråklige veilederen ha klare fortrinn, tross alt. Prisen er det ikke noe å si på, selv om boken kommer i paperback. Blir den utslitt i løpet av de neste par årene, vil jeg tro at en ny utgave er tilgjengelig. Selv en utmerket bok som denne kan forbedres.

Jon Arne Søreide
Kirurgisk avdeling
Stavanger universitetssjukehus

Litteratur

1. Lang TA, Secic M. How to report statistics in medicine. Annotated guidelines for authors, editors and reviewers. 2. utg. Philadelphia, PA: American College of Physicians, 2006.

Matregler – en viktig liten bok

Michael Pollan

Food rules

An eater's manual. 140 s, ill. London: Penguin Books, 2010. Pris GBP 5
ISBN 978-0-141-04868-0

Mat, kosthold og ernæring er blitt faretruende populært. Det lages stadig nye, såkalte vitenskapelig baserte dietter av selvbestaltede ernærings eksperter. Rådene følges opp i dagspressen, og mange løssalgsaviser bolttrer seg i syk-

dommer og deres behandling med «nye» kostholdsråd, som slås stort opp på avisenes førstesider. Det kommer stadig ut bøker om kostråd og dietter, og alle ukeblader og helgemagasiner er fulle av beretninger om folk som er blitt reddet av enten for meget eller for lite av et eller annet næringsstoff eller nye matvaner.

Både folk flest og journalister er blitt forvirret og vet ikke hva man skal spise. Da er det bra at en journalist virkelig har satt seg inn i den nye ernæringsvitenskapen og forteller hva han bokstavelig talt har fordøyet – av nyere litteratur koblet opp mot gammel visdom og sunn fornuft. Michael Pollan er først og fremst journalist. Han skriver i store amerikanske aviser, og hans innsiktsfulle artikler er lenge blitt publisert i *New York Times Magazine*. Han er også professor i journalistikk ved University of California at Berkeley, og han har skrevet flere bøker, flere av dem om mat og kosthold. Boken *In defense of food* (1) lå lenge øverst på New York Times' bestselgerliste.

Nå har han skrevet *Food rules*, og den inneholder i alt 64 regler eller råd om mat. Boken er delt i tre deler: 1) Hva skal jeg spise? 2) Hva slags mat skal jeg spise? og 3) Hvordan skal jeg spise? Svarene er enkle: For det første: Spis mat, og ikke det han kaller «spiselige matliknende produkter». For det andre: Spis vesentlig planteføde. For det tredje: Spis ikke for mye. Innenfor disse tre enkle og overordnede rådene gir han gode og litt mer detaljerte regler. Noen kan jeg nevne her: Ikke spis noe som din bestemor ikke ville betrakte som mat. Ikke spis produkter som har sukker som en av de tre hovedingrediensene. Unngå produkter som har mer enn fem ingredienser anført på pakken. Unngå produkter som inneholder ingredienser som en tredjeklassing ikke klarer å uttale. Unngå matvarer som blir avertert på TV. Spis bare

mat som før eller siden vil råtne. Det er ikke mat dersom du kan få det servert gjennom vinduet i din bil. Det er dårlig mat om det heter det samme i alle land (Coke, McDonald's, Pringles etc.). Salte og sukre maten din selv. Bruk ikke frokostblandinger som endrer fargen på melken du heller over. Spis all den «junk food» du vil, dersom du har laget den selv. Spis mindre, og stans før du er helt mett. Spis langsomt. Bruk mindre glass og tallerkener. Spis måltider sammen med familie eller venner. Spis alltid ved et spisebord, og ikke ved et skrivebord eller en pult. Lag maten din selv, og bryt alle disse reglene en gang iblant.

Boken er lettest, morsom og instruktiv i sin enkle form. En hovedregel er den samme som var matråd nr. 1 gitt av det tidligere Statens ernæringsråd: Hygg deg med maten!

Det tar bare en time eller to å lese boken, men følger du forfatterens regler og råd, kan du legge flere gode og smakfulle år til ditt liv. Moderne næringsmiddelindustri, med sin forflatning av smak og tradisjon, ville imidlertid neppe kunne overleve dersom alle fulgte Michael Pollans regler og råd. Boken bør oversettes til norsk!

Kaare R. Norum

Avdeling for ernæringsvitenskap
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Pollan M. In defense of food. London: Penguin Books, 2008.

Den gode lege

Carol Wiley Cassella

Oksygen

368 s. Oslo: Cappelen Damm, 2010.
Pris NOK 349
ISBN 978-82-04-14026-5

Jeg erkjenner: Jeg har et problem med romaner skrevet i jeg-form generelt. Med legeromaner spesielt. Og i særdeleshet når forfatteren og jegpersonen begge er leger. Carol Cassella er anestesilege i Seattle,

oppvokst i Texas. I hennes debutroman, *Oksygen*, er jegpersonen, Marie Heaton, anestesilege i Seattle, oppvokst i Texas.

Er det blitt en god bok, en spennende bok? Jeg synes ikke det. Men det er en populær bok, en salgssuksess, oversatt til flere språk. Hvorfor? Så enkelt som at legeromaner er god butikk? Før tilhørte legeromaner kiosk-litteraturen. Slik er det ikke lenger. Fascinasjonen rundt leger og sykehus omgir oss på

alle kanter. TV-serier produseres i fleng: De sexy legene i *Grey's anatomy*, den haltende, usympatiske (og geniale) *House*, og i hele sommer og høst har NRK servert oss *Tause vitner*, serien om tre patologer, i beste sendetid fredag kveld med makabre drap, obduksjoner, blod og gjør.

Oksygen handler om den gode legen og det gode mennesket Marie Heaton. Hun er glansbildet av den perfekte, dedikerte legen. Hun lever for faget sitt, elsker jobben, er på plass før klokken seks hver morgen, unner seg knapt en lunsjpause og en joggetur før hun utslitt og fornøyd stuper i seng om kvelden.

Marie Heaton har ingen dårlige egenskaper. Hun er perfektjonistisk dyktig, samvittighetsfull, oppofrende, redelig, tjenestevillig, snill og flink. Og hun er ung og pen (og tynn).

Så dør et barn under narkose i forbindelse med et rutinemessig kirurgisk inngrep. Det er utenkelig at Marie kan ha gjort noe galt, men likevel ender hun opp som saksøkt i en feilbehandlingssak, anklaget for menneskelig svikt. Avdelingssjefen ofrer henne. Kollegene skygger unna. Sykehusledelsen trenger en syndebykk. Alle svikter. Marie står alene. Og advokatene rykker inn.

Maries tilværelse snus opp ned. Og som det gode mennesket hun er, er hun mest opptatt av det døde barnet og den sorgende moren – og at tragedien er hennes skyld. Selv om både leseren (og Marie selv) innerst inne vet at Marie aldri i verden kan ha begått en feil.

Etter alt dette trekker forfatteren oss inn i en langdryg og pratsom B-historie, uklart av hvilken grunn. Vi blir med Marie hjem til Texas der hun først besøker søsteren Lori. Vi får side opp og ned med samtaler mellom de to søstrene. Som Marie er også Lori et helstøpt godt menneske, ikke lege riktignok, men oppofrende, hjemmевærende mamma for tre barn, en golden retriever og en mann som er hardt rammet av finanskrisen. Fra søsteren Lori går ferden videre til den gamle faren, pensjonert historieprofessor, nå alene og i ferd med å forfalle og bli blind. Marie og faren har hatt et anstrengt forhold. Men nå som Marie er permittert fra sykehuset, får hun tid til å fikse forholdet (og huset og livet) til faren.

Da jeg begynte å lese boken, trodde jeg det var en krim. Jeg vet ikke hvorfor. Det står ikke noe på vaskeseddelen som sier at det er krim. Og det er det ikke heller, ikke før på slutten når saken omsider rulles opp. Da får historien tilløp til noe som likner et krimplot. Men da er det for sent. Og selv da er det gode mennesket Marie mer opptatt av skurkens ve og vel enn seg selv.

Frank Lies oversettelse er grei, og han takker en lege for bistand. Boken er full av faguttrykk, og de ufrivillig komiske blemmene er unngått. Men hva den vanlige

leseren får ut av begreper som «tre-lumen tube» og «rotatorkappeoperasjon» er jeg usikker på. Og ordet «cellegift» ville nok vært et bedre valg enn «kjemoterapeutiske stoffer». Det fleksible mikroskopet som dingler i en slange, er et bronkoskop.

May Brit Lund

Lungeavdelingen
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Den kontroversielle Hans Eysenck

Roderick D. Buchanan

Playing with fire

The controversial career of Hans J. Eysenck.
475 s., ill. Oxford: Oxford University Press, 2010.
Pris GBP 35
ISBN 978-019-856688-5

Dette er en studie av Storbritannias mest kjente og innflytelsesrike psykolog etter siste verdenskrig. Forfatteren er selv psykolog, men har også vitenskaps-historisk bakgrunn og har undervist ved universitetet

i Melbourne. Boken er særlig myntet på samfunnsforskere, men den opplyste allmennheten vil også finne stoff av interesse.

Hans J. Eysenck (1916–97) ble født i Berlin som eneste barn av tyske filmskuespillere. Men foreldrenes ekteskap varte ikke lenge, og han vokste opp hos sin mormor som kom fra en jødisk familie – noe Eysenck lenge holdt skjult. Foreldrene ville at han skulle gå teaterveien, men selv ønsket han å bli fysiker. Etter at han fullførte gymnasiet i 1934 bestemte han seg for å emigrere til England. Ifølge han selv måtte han enten bli medlem av nazi-partiet eller Hitlers Sturmabteilung for å studere i Tyskland, noe han ikke kunne tenke seg.

Da han kom til England 19 år gammel, begynte han straks å studere ved University College i London. Tilfeldighetene brakte ham i kontakt med psykologien, der han ble den kjente Cyril Burts (1883–1971) proteksj. Han tok doktorgraden i temaet estetiske preferanser med Burt som veileder.

Da Aubrey Lewis (1900–75) ble utnevnt til professor i psykiatri i London i 1946, gikk han i gang med å bygge opp et vitenskapelig institutt som skulle knyttes til Maudsley Hospital. Maudsley og det tilknyttede Institute of Psychiatry fikk under Lewis' ledelse nærmest monopol på psykiatrisk forskning og grunnutdanningen av psykiatere og psykologer.

Den unge, begavede Eysenck fikk frie tømmer til å bygge opp psykologien ved instituttet. Eysenck var lite interessert i administrasjon og overlot dette til andre medarbeidere som derfor fikk oppgaven med å utvikle en knapt eksisterende klinisk psykologisk profesjon. Eysenck hadde aldri direkte kontakt med pasienter. Heller ikke gjorde han særlig mye empirisk forskning selv, men baserte sine tallrike artikler på andres funn.

Når personlighetstrekk korrelerer, kan man skaffe seg et bilde av mønstre i personligheten ved såkalt faktoranalyse. Eysenck identifiserte på denne måten personlighetsdimensjonene ekstroverjon-introverjon etter Carl Gustav Jungs (1875–1961) intuitive beskrivelse, og la senere til nevrotisme-dimensjonen, etterfulgt av psykotisme, den siste kanskje en noe misvisende betegnelse. Disse tre dimensjonene er de viktigste som fremtrer når man anvender faktoranalyse. Gjennom de siste årene er Costa og McCraes femfaktormodell blitt populær med tre nye dimensjoner, kalt omgiengselighet, planmessighet og åpenhet for opplevelser.

Eysenck ble fra første stund en kontroversiell person og angrep tidlig psykoanalysen og Freud, som han betraktet som en sjarlatan. Han hisset på seg venstreradikale ved å påstå ut fra noe selekterte undersøkelser at venstreradikale og høyteradikale (fascister) hadde den samme autoritære personlighetsstrukturen. Han forsvarte Cyril Burt da sistnevnte ble avslørt som jukse-maker. Han støttet også den amerikanske psykologen Arthur Jensen (f. 1923) da han i 1969 kom med sin omdiskuterte artikkel om raseforskjeller og intelligens. I 1971 publiserte Eysenck *Race, intelligence and education* som vakte en storm av protester. Da atferdsterapien ble introdusert, sluttet han seg til denne retningen.

Etter at Eysenck ble professor i 1955, ble hans artikler og bøker mer rettet mot en bredere lesekrete. Hans produksjon var enorm, med over 80 bøker og 1 000 artikler, en god del av disse av populærvitenskapelig karakter. Han opptrådte også i radio og fjernsyn som ekspert og debattant. De mest kjente bøkene fra et faglig synspunkt er *Dimensions of personality* (1947) og *The scientific study of personality* (1952). Kanskje de mest leste var *Uses and abuses of psychology* (1953), *The psychology of politics* (1954) og *Sense and nonsense of psychology* (1957).

Etter at han gikk av som professor, angrep Eysenck medisinske epidemiologer som advarte mot tobakkens helsefarlige virkninger. Lungekreft var til dels betinget av personlighet og genetikk, røyking kom i andre rekke, hevdet han. Her sluttet han seg noe ukritisk til en serbisk forsker som i et stort utvalg hadde funnet en sammenheng mellom personlighet og somatisk sykdom.